

Een van de gastsprekers bij het onlangs gehouden 7th European Congress on Mental Health and Deafness was Marc Marschark, professor aan de National Technical Institute for the Deaf in Rochester (VS) en schrijver van het boek "Raising and Educating a Deaf Child". Van Horen Zeggen had een interview met hem over zijn lezing, zijn nieuwste boek en de vraag hoe we het gat tussen onderzoek en (onderwijs)praktijk kunnen dichten.

Interview met Marc Marschark:

“Beter begrip tussen onderzoekers en leerkrachten is cruciaal”

In uw lezing toont u aan dat dove kinderen op een andere manier leren en dat wij van die kennis in het onderwijs veel te weinig gebruik maken. We maken het de dove kinderen daardoor lastiger. Hoe krijgen we verbetering in die situatie? Is er een eenvoudig antwoord op: zo moet je het voortaan doen?

“Voor de duidelijkheid: onderzoek toont aan dat dove en horende leerlingen en studenten voor zo'n 80% op dezelfde manier leren, maar dat er 20% verschil in zit – wat wel behoorlijk veel is. Dove kinderen hebben een andere ont-

wikkeling als het gaat om visuele en ruimtelijk waarneming en taal. Hierdoor organiseren hun hersenen informatie op een andere manier en hanteren zij andere leerstrategieën. Je ziet dat bijvoorbeeld in de ontwikkeling van woordenschat, in het leren lezen en in de werking van het geheugen. Helaas is er geen duidelijk antwoord op de vraag hoe je beter kunt lesgeven aan dove studenten. Dat is zeer individueel bepaald: er is niet één goede oplossing. Daarom zijn kleine klassen nodig, 6 tot 8 studenten, dan kun je ieder op de eigen manier aanspreken. En de docent moet goed kijken: uitzoeken wat werkt en dat toepassen. Hoewel er nog vele vragen blijven, ben ik wel optimistisch: we krijgen steeds meer inzicht in hoe dove kinderen leren.”

In uw lezing gaf u ook aan dat steeds meer dove kinderen een CI krijgen en vaker naar het reguliere onderwijs gaan. Is dat een bedreiging voor het speciale onderwijs? Kleinere scholen, minder leerkrachten, verlies aan expertise? En als dat een probleem is, hoe moeten we daarmee omgaan?

“Ik denk dat wij zullen gaan inzien dat het een fout is om dove kinderen zo makkelijk naar het reguliere onderwijs te laten vertrekken. Ik heb daar een aantal argumenten voor, waarvan het belangrijkste is dat dove kinderen ook met een CI slechthorend blijven en dus speciale ondersteuning nodig hebben. Ondanks dat kinderen nu nog veelal naar het regulier onderwijs gaan, denk ik dat daarin weer een omslag zal komen. En op dat moment moeten we goede speciale scholen hebben. Daarom ben ik er voorstander van dat het speciale onderwijs zich echt gaat specialiseren in CI. Dat betekent onder meer dat er niet één programma voor alle kinderen moet zijn, maar dat er per kind met CI een fine-tuning komt. Elk kind met CI heeft

Ines Steebom-van Raaij

NOG NOOIT HEBBEN WE VOOR DOVE MENSEN ZO'N GUNSTIG KLIMAAT GEHAD

nou eenmaal zijn eigen individuele (leer)mogelijkheden en voorkeuren en in overleg tussen de ouders, de logopedist en de leerkracht moet er per kind een eigen programma worden gemaakt. Dat lijkt me veel beter dan ieder kind maar naar het reguliere onderwijs te sturen.”

Onlangs is de tweede editie van uw boek “Raising and Educating a Deaf Child” verschenen. In uw voorwoord schrijft u dat u met de eerste editie, in 1997, hoopte om onderzoekresultaten in eenvoudige taal te kunnen weergeven zodat niet-wetenschappers er hun voordeel mee zouden kunnen doen. U hoopte op die manier een brug te slaan tussen onderzoek en praktijk. Als u daar nu op terug kijkt, vindt u dan dat dat gelukt is?

“Ik denk wel dat het gelukt is, maar het is nog een wankel brug, niet alle stenen zitten goed vastgemetseld. Eerlijk gezegd heb ik destijds het boek vooral voor mezelf

anders, ik heb het boek echt opnieuw geschreven. Het is niet alleen een uiteenzetting van wat het onderzoek heeft opgeleverd, ik laat ook de consequenties van een bepaalde keuze zien. En dat een andere keuze andere consequenties heeft. Simpele oplossingen zijn er niet en die geef ik dus ook niet. Het is meer een kwestie van: hier is de algemene informatie, gebruik die en zoek vervolgens zelf de juiste weg voor elk specifiek kind.”

Wat zijn volgens u de prioriteiten voor onderzoek en onderwijs in de komende 5 jaar?

“Een heel concrete agenda heb ik niet, maar dit is absoluut mijn nummer 1: als wij het gat tussen onderzoek en praktijk willen dichten, als we een stevige brug willen slaan, dan is een beter begrip tussen onderzoekers en leerkrachten cruciaal. Onderzoekers moeten hun resultaten beter communiceren en leerkrachten moeten de onder-

Ines Steeboor-van Raaij

geschreven. Ik wilde kijken of ik de onderzoeksresultaten ook voor mezelf helder kon beschrijven. En dat bleek veel meer in te houden dan alleen de technische stukken uit de onderzoekliteratuur weglaten. Ik kwam erachter dat je voor ouders en leerkrachten echt anders moet schrijven, je moet een nieuwe structuur aanbrenge(n).”

Wat is er anders, verbeterd, in de nieuwe editie?

“Voorname(n)lijk drie dingen. Ten eerste ben ik minder naïef dan toen. Ik was helemaal nieuw in het dovenonderwijs en dacht bijvoorbeeld: gebarentaal is dé oplossing voor dove kinderen. Nu weet ik dat niet alle dingen zo simpel liggen, het is een complexe materie. Ik behandel nu ook alle gevoelige punten, de lastige discussies die er zijn; in dat opzicht is het boek eerlijker. Ten tweede is er natuurlijk nogal wat nieuwe informatie uit onderzoek gekomen, bijvoorbeeld over doofheid en verstandelijke problemen of leerproblemen en over de langetermijneffecten van cochleaire implantatie. En ten derde: de hele aanpak is

zoekers informeren over wat zij eigenlijk nodig hebben. Meer samenspraak komt iedereen ten goede: het niveau van de discussie zou echt verbeteren en daarmee de onderzoek- én onderwijsresultaten.

Wat het onderwijs betreft zijn de financiële middelen absolute prioriteit. Een dove leerling in het reguliere onderwijs kost nu veel minder, maar wat als hij na 10 jaar nauwelijks kan lezen, psychische problemen heeft, geen werk kan vinden? De kosten voor de maatschappij zijn dan vele malen hoger. Iemand in onze faculteit heeft ooit eens becijferd dat een student van onze universiteit later, als hij werkt, aan belasting een veelvoud afdraagt van wat zijn opleiding hem gekost heeft. Kortom, ‘duur’ speciaal onderwijs is een investering die wordt terugverdiend. Om de politiek daarvoor te porren, is een lange adem nodig. Maar ik ben optimistisch: nog nooit eerder hebben we voor dove mensen zo’n gunstig klimaat gehad.”

NIC VAN SON